

КО У СРБИЈИ ПАМТИ 1999. НЕ МОРА НИШТА ДРУГО ДА ПАМТИ

„Опростити, не и заборавити“

Патријарх Српски Герман

Последња мисао, изречена у духу хришћанског добротољубља чини се да се, у следу догађаја - некако излизала и изгубила библијску потенцију; или у најмању руку довела у сумњу мноштво, које је на српским просторима патило током минулога века. Последњи резултати Комисије за утврђивање последица НАТО бомбардовања кажу да су: сва деца у Србији, Републици Србској, Црној Гори, Босни и Херцеговини (па и даље) рођена између 1999. и 2015. – обухваћена штетним утицајем осиромашеног уранијума и других био и хемијских средстава, просутог на тим просторима током агресије 1999.

У том периоду рођено је мојих четворо унука, и више о милион невиних унука и деце других баки, деда и родитеља са ових простора. И пуне се болнице; и децом и одраслима. А зло се пренемаже, точи еуфемизме, оптужује друге и нас овдашње. И не очекујте никакво извињење, јавну осуду или какав Хашки суд. Зло се у то не разуме; ђавоља су то посла.

А можда је боље овако:

Да нисам лепо васпитан – псовао би их при сваком сусрету с њима;

Да нисам хришћанин – клео бих док се небеса не затресу;

Да нисам светосавац – ударио бих свакога ко носи њихово име;

Да нисам! Можда би добро било другачије. Али је далеко боље што јесам; ово што јесам.

Па даље: када се човек једном о нешто саплете, то је – случај; двапут на истој пре-преци, већ је – глупост; свако наредно сударање с истим проблемом изводи једино – идиот.

Односно, сме ли се и треба ли опростити? А памтити се свакако мора!

Јер, подсетимо се да су „савезници“ у Великом (Првом светском) – рату Србима често били - „гори од Немаца“. Памтимо ли баш сва непочинства Сила Осовине, или „истокрвне браће других исповести“ током Другог светског рата. Чува ли се у сећању како су током читавог тог рата „савезници“ мешетарили и мењали очас страну (час са четницима, па са партизанима). И како је на крају, селективно – „свима, ама баш све опроститено“ да би се све наново поновило између 1991 и 1995. И памтимо ли, на крају (али – како треба) – Агресију НАТО Алијансе 1999. године, с последицама чији терет ће вући све генерације; у недоглед будућности.

Психолошка двосмислица из наслова – води заиста ка решењу питања. У тим временима – витештво, Женевска и друге конвенције о хуманости, сви споразуми, препоруке и документа Лиге Народа и Уједињених Нација – за Србе су једноставно обрисани; и овај народ је доведен у позицију да треба да се – потчини или му следи – брисање са мапе света. Како другачије разумети највећу Алијансу икад сачињену у историји ратовања, која креће на СРЈ, све да сатре (од 24. марта-10. јуна), удруженим снагама 19 земаља, именованом: САД, Велика Британија, Белгија, Холандија, Данска, Исланд, Чешка, Француска, Немачка, Мађарска, Италија, Шпанија, Грчка, Турска, Канада, Норвешка, Пољска, Португал, Луксембург?

Међу њима су и бивши „савезници“. А памти се да нико није одбио! Истине ради, Алијанса је ту акцију звала Операција Савезничких сила (en. Operation Allied Force), док су је Оружане снаге САД звале Operation Noble Anvil, односно Операција Племенити Наковањ. Током агресије извршено је 2.300 ваздушних удара на 995 објеката, а 1.150 борбених авиона истресло је близу 420.000 пројектила укупне масе 22.000 тона. НАТО је лансирао 1.300 крстарећих ракета, бацио 37.000 „касетних бомби“, употребио забрањену муницију са осиромашеним уранијумом и друга недозвољена средства. Према процени Владе Србије у бомбардовању је погинуло најмање 2.500 људи, од којих 89 деце; по неким изворима – подлегло је скоро 4.000, а рањено и повређено више од 12.500 особа.

Недавно објављени званични подаци Министарства Одбране Србије говоре о 1.008 убијених војника и полицајаца. Уништена је инфраструктура земље, преко 100 милијарди долара материјалне штете, откинута Косова од Србије, припремљен терен за отцепљења и стварање нових, наказних „држава“. И то су само видљиви резултата овог „подухвата“. Може ли се опростити?

И још нешто. При крају, 2007. у Вашингтону је отворен *Музеј холокауста*, а на вернисаж није позван ни један представник народа Србског, нити је било какав документ изложен, који би се тицао страдање Срба. Све речено (и наведено) можемо да разумемо једино као патолошко и хронично стање мржње, а према свему и даље се продужава, и сходно следу претходних догађаја – крај му се не назире. Сме ли им се опростити? Јер, бескрајно окретање „и другог образа“ први су прекинули мудри Јевреји; да ли је време да и Срби заувек одустану од те мазохистичке праксе. Нараво, побуниће се либерали, и сви гадљиви на сопствено порекло. Треба им великодушно препустити првенство у истицању (њихових) образа.

А ми памтимо мисао великог немачког филозофа: „*Опростити и заборавити значи стечена драгоценост искуства - бацити кроз прозор*“. И још: „Опроштај, без санкција истовремено – аболира зликовца, и даје шансу следећој генерацији да – понови недела“. Смемо ли се и даље чинити невештима, „пацифистима“, „хришћанима“, или једноставније – блесавима?

Један који свакако памти, а опрашта ли – само он зна, јесте велики србски уметнички фотограф, господин и људина Томислав Петернек. Плод његове борбе против НАТО агресије чини импресивно сведочанство о непочинствима и њиховим гадостима. Документариста камерама, научен од почетка да само доказ са лица места – јесте исправно сведочанство – учинио је подухват, и из дана у дан бележио зверства невидљивих непријатеља. Колико се пута тих дана проломила псовка – молитва – „*А што не изађете на црту, смрадови?*“; и доскочица за оборених 70так њихових летилица – „*Извините, нисмо знали да су невидљиве*“, колико ли се само акумулисало јада и беса док су сејали смрт и расап по свему шта им је било по вољи... Дотле је он, са кровова, насипа, са земље... осматрао и снимао саме тренутке експлозија и урушавања, да би затим и сасвим „обрадио“ њихове последице. Спремност, аналитичност, радиност му никада нису недостајали. Ово пред нама, и оно у депоима, међутим, збуњује и води питању – да је то дело само једног човека? Како је постигао, како је знао где ће се догодити, како тамо стизао, каквом брзином је морао да снима, да дорађује, смишља шта даље (?)... да би у сасвим рђавим условима успевао и да шаље обиље сведочанстава широм света. Назваћемо сав тај труд његов, једноставно, као Петернек ехрес. Неки му нису веровали, па је морао додатно да оснажи и докажује веродостојност снимака, другима није било јасно откуд толико, таквих, тачних информација о метама и догађајима. Нису могли да разумеју да Петернек „ради на много канала“, а да при том има и савршену антиципацију. Опасност је одувек била његово занимање. Доказао је током живота то – безброј пута. А током овога се (само) озрачио – поред радиоактивних антена на београдским зградуринама. Али, жилаве је он сорте; њему нико ништа, па ни радијација, очигледно – ништа не могу!

Око нас је мрачна сага збитија, испод оскрнављеног неба Отаџбине. Овај циклус свакако припада и историји Србске Војске и у сваком смислу заслужује да она у будућности о њему води рачуна. Јер ове фотографије заувек чувају причу и о херојству војника, резервиста и народа, оклеветаних за злочине, да би они што клевећу изашли из својих љуштурса и рупа и злочине над њима чиниле. Хвала Томиславу што је на право место сместио документе доживљеног сећања. И – хвала Војсци Србије, што је овај корпус прихватила, и што ће се убудуће о њему пажљиво старати.

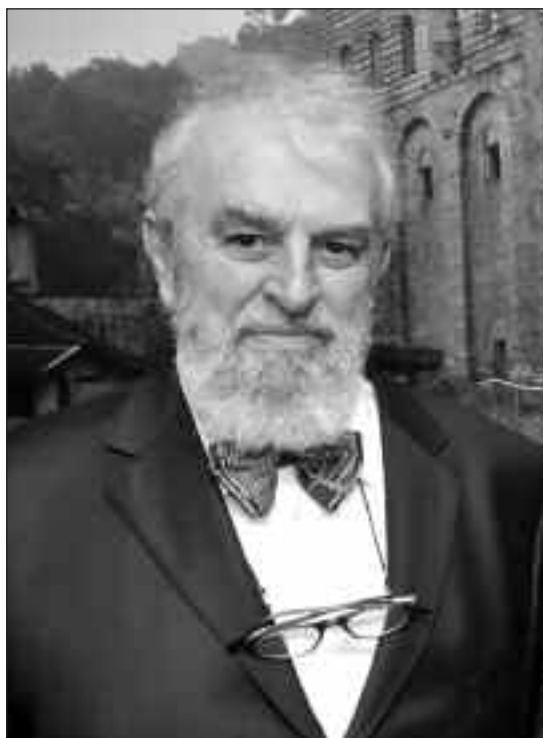
Међутим, подвучимо и да све друго што је Петернек досада снимио и сачувао, од најстаријих фотографија из 50тих година прошлог века до данашњих дана – такође представља национално благо које се мора чувати, штитити, представљати... да би служило оснажењу памћења и свега што за тим следи. Одавно је његова колекција превазишла могућности личног фонда. Националне институције би требало да се заинтересују и отпочну старање о фотографском фонду Томислава Петернека; попут овога овде, доброга примера.

И још једном, ово око нас јесте дело у прилог незаборава, уз кога се, по нашем мишљењу – опраштење никако не римује.

Стога, у памет се, народе,
и јадни и славни!

Београд
26. марта 2019.

Душан МИЛОВАНОВИЋ

КОСОВСКИ ВЕНАЦ

5

**Причам ти причу о Космету
И не желим кроз ове ретке
Да признам бес и освету,
Већ истину и понос на претке.**

8

**Космет – Косово и Метохија
Српска читанка за све разреде.
Ту смо рођени сви, и ти и ја,
И чукундеда твог чукундеде.**

18

**У доба кад су многа племена
Примала веру и хришћанство,
Постојбина Јужних Словена
Постаде велико српско царство.**

24

**У Хиландару на Светој Гори
Српско звоно и данас пева.
Благословено вино жубори
И православно сунце изгрева.**

26

**На Космету, где божур мира
И рата цвета сваког пролећа
Хиљаде цркава и манастира
Саградише Срби кроз столећа**

28

**Пећка патријаршија, Света Тројица,
Дечани, Грачаница, Девич, Бањска,
Ковиље, Соколица, Војсиловица,
Богородица Љевишка и Хвостанска.**

30

**На тој старој и светој лози
Што на Космету и сад ластари
Рођени су и стасали многи
Српски цареви и владари.**

40

**А чувени Душанов законик
Важи и важиће за сва времена,
Као и његов духовни светионик,
Свети Арханђели код Призрена.**

48

**Од Оца цара и Сина пастира
До дана кад нам је душа отета,
Стотине цркава и манастира
Срушише уљеци широм Космета.**

(извадак)

Добрица ЕРИЋ